

**DYREKTOR
IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ
W POZNANIU**

Poznań, 11 stycznia 2023 roku

UNP: 3001-23-005468

Znak sprawy: 3001-IWW1.0921.28.2022

Pan

Sławomir Bodus

Naczelnik

Urzędu Skarbowego w Grodzisku

Wielkopolskim

ul. Chopina 7

62-065 Grodzisk Wielkopolski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE	
Sporządzone na podstawie art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020, poz. 224).	
Nazwa i adres kontrolowanego urzędu	
3005 Urząd Skarbowy w Grodzisku Wielkopolskim ul. Chopina 7, 62-065 Grodzisk Wielkopolski	
Naczelnik kontrolowanego urzędu	
Pan Sławomir Bodus	
Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli	
Nr 38/2022 z 17 listopada 2022 r. wydane przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu.	
Wpis do książki kontroli	
Kontrola w trybie zwykłym wpisana pod pozycją nr 1/2022.	
Koordynator kontroli – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy	
–	
Kontrolerzy – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy	
1.	Karolina Strózczyk – główny ekspert skarbowy
Data rozpoczęcia czynności kontrolnych	24 listopada 2022 r.

Data zakończenia czynności kontrolnych	29 grudnia 2022 r.
Zakres kontroli	
Przedmiot kontroli	Prawidłowość korzystania z systemów informatycznych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli. Badaniem mogły zostać objęte również zdarzenia i dokumenty wcześniejsze, gdy miały związek z przedmiotem kontroli.
Kontrolowany obszar działalności	
Bezpieczeństwo i ochrona informacji.	
Cel kontroli	
Sprawdzenie, czy pracownicy Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim wykorzystywali informacje (w tym dane osobowe) pozyskane z systemów informatycznych wyłącznie do realizacji zadań służbowych.	
Ocena skontrolowanej działalności	
Pozytywna z nieprawidłowościami.	
DOKONANE USTALENIA FAKTYCZNE	

Oceny dokonano na podstawie próby kontrolnej, z uwzględnieniem przyjętych kryteriów kontroli, informacji udostępnionych przez właściciela biznesowego systemów informatycznych tj. Departamentu Poboru Podatku w Ministerstwie Finansów oraz w oparciu o udzielone wyjaśnienia.

Pracownicy byli właściwie przygotowani do korzystania z systemów informatycznych tj. zostali przeszkoleni w zakresie RODO (Unijne rozporządzenie o ochronie danych osobowych) oraz bezpieczeństwa teleinformatycznego, zapoznali się z Polityką Ochrony Danych Osobowych, posiadali aktualne upoważnienia do przetwarzania danych osobowych. Błędy (uchybień) stwierdzono w zakresie odzwierciedlenia nadanych uprawnień w aplikacji Qasystent, prowadzenia ewidencji upoważnień oraz nieodwołania upoważnienia pracownikowi, który przeszedł na emeryturę. Są to obszary, w których błędy można wyeliminować poprzez zmianę organizacji pracy i zwiększenie nadzoru. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim już w toku kontroli podjął działania w celu usunięcia uchybień m.in. wydał 27 grudnia 2022 r. wewnętrzną procedurę postępowania w sprawie zasad przygotowywania i ewidencjonowania upoważnień i pełnomocnictw oraz uwzględnił konieczność odnotowania uprawnień w Qasystencie, co oceniono pozytywnie.

Dokonano oceny prawidłowości wykorzystania systemów informatycznych. Pozytywnie oceniono wykorzystanie systemu PoltaxPlus – 98% przypadków przeglądania danych w tym systemie znalazło odzwierciedlenie w realizowanych czynnościach służbowych. Stwierdzono jeden przypadek, w którym system został wykorzystany w celu prywatnym. Przeglądanie danych byłego małżonka oceniono negatywnie. Stanowi to potencjalny incydent bezpieczeństwa informacji.

Stwierdzono także jeden przypadek, w którym mimo wykazania związku z realizowanymi czynnościami służbowymi, pracownik działał niewłaściwie. W tej sprawie w związku

z poszukiwaniem kontaktu do podatnika wytypowanego do kontroli podatkowej, pracownik przeglądał dane partnera życiowego kontrolowanego. Organ nie jest uprawniony do kontaktowania się w tej sprawie z podmiotem, który nie jest stroną. Wyszukiwanie kontaktu nie zostało udokumentowane w formie pisemnej, jak wymaga tego przepis art. 177 ustawy Ordynacja podatkowa.

W badanych sprawach zwrócono uwagę na brak właściwego dokumentowania przeglądania danych podmiotów w systemach informatycznych, szczególnie w sytuacji, gdy przeglądanie nie dotyczyło podmiotów, w stosunku do których prowadzone były czynności służbowe w komórce organizacyjnej. Brak takiego udokumentowania utrudnia dokonanie pełnej rozliczalności. W ramach realizacji uprawnień kontrolnych organu nadzorczego istotna jest możliwość precyzyjnego (udokumentowanego) „rozliczenia” administratora oraz jego podwładnych. Brak właściwego udokumentowania przeglądania danych oceniono jako uchybienie.

System SeRCe wykorzystywano we właściwy sposób – we wszystkich badanych przypadkach wykazano związek przeglądania z realizowanymi czynnościami służbowymi.

Stwierdzono w Urzędzie nieprzestrzeganie przepisów Procedury kontroli funkcjonalnej w zakresie dokumentowania (kierujący komórkami kontroli podatkowej i postępowania podatkowego) i ewidencjonowania wyników kontroli funkcjonalnej, a także niewystarczający nadzór nad aktualnością oraz zasadnością nadanych uprawnień do systemów informatycznych podległych pracownikom, prowadzony w ramach kontroli funkcjonalnej.

Kontrola funkcjonalna realizowana przez osobę kierującą komórką SPO¹ nie wykazała nieprawidłowości, mimo że faktycznie one wystąpiły (brak odwzorowania uprawnień do e-ORUS w aplikacji Qasystem). Nie wykorzystano właściwie elementu nadzoru jakim jest kontrola funkcjonalna.

Powyższe uzasadnia ocenę działalności Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim w zakresie prawidłowości korzystania z systemów informatycznych – pozytywną z nieprawidłowościami.

Szczegółowe ustalenia:

I. Organizacja pracy urzędu w zakresie korzystania z systemów informatycznych

W Urzędzie Skarbowym w Grodzisku Wielkopolskim w kontrolowanym okresie strukturę organizacyjną, zakres zadań komórek organizacyjnych, zasady organizacji pracy, zakres nadzoru sprawowanego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego i Zastępcy, zakres stałych uprawnień i zakres upoważnień określały:

- Regulamin Organizacyjny² Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim stanowiący załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 130/2021 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 12 sierpnia 2021 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędowi Skarbowemu w Grodzisku Wielkopolskim (obowiązujący do 1 listopada 2022 r.).
- Regulamin Organizacyjny Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim stanowiący załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 144/2022 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej

¹ Wieloosobowe Stanowisko Postępowania Podatkowego

² Zarządzenie zmienione zarządzeniem Nr 17/2022 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 24 lutego 2022 r.

w Poznaniu z dnia 19 października 2022 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędowi Skarbowemu w Grodzisku Wielkopolskim (obowiązujący od 1 listopada 2022 r.).

Nadzór nad realizacją zadań sprawowali:

- Naczelnicy Urzędu Pan Dawid Brudło (do 28 lutego 2022 r.) i Pan Sławomir Bodus (od 1 marca 2022 r.),
- Zastępca Naczelnika Pan Michał Cybał.

Według Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim do zadań wszystkich komórek należy wykonywanie zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy oraz przestrzeganie zasad bezpiecznego przetwarzania informacji. Zastępca NUS w zakresie powierzonych spraw czuwa nad przestrzeganiem dyscypliny pracy oraz tajemnicy państwowej, służbowej, skarbowej (...). Kierownicy komórek przestrzegają obowiązujących przepisów w zakresie tajemnicy służbowej, skarbowej, ochrony danych osobowych, bezpieczeństwa i higieny pracy, a także nadzorują w tym zakresie pracowników.

Badaniem w toku niniejszej kontroli objęto osobę kierującą i pracowników Wieloosobowego Stanowiska Postępowania Podatkowego (dalej także: SPO) w Pionie Orzecznictwa oraz osobę kierującą i pracowników Wieloosobowego Stanowiska Kontroli Podatkowej (dalej także: SKP) w Pionie Kontroli. Komórką SPO kierowała w kontrolowanym okresie starszy ekspert skarbowy Pani B.W., którą podczas nieobecności, zastępowała kontroler skarbowy Pani S.W. (posiadała upoważnienie Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim w tym zakresie). Komórką SKP kierowała w kontrolowanym okresie starszy ekspert skarbowy Pani D.Ż., którą podczas nieobecności zastępowała kontroler skarbowy Pani G.W. (nie posiadała pisemnego upoważnienia Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim w tym zakresie). Naczelnik Urzędu 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że pełnienie zastępstwa za osobę kierującą komórką SKP w czasie jej urlopu, choroby lub dłuższej nieobecności zostało włączone do zakresu czynności Pani G.W.

Bezpośredni nadzór nad Pionem Orzecznictwa sprawował Pan Sławomir Bodus Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim (od 1 marca 2022 r.) i Pan Dawid Brudło (do 28 lutego 2022 r.), a bezpośredni nadzór nad Pionem Kontroli sprawował w całym kontrolowanym okresie Pan Michał Cybał Zastępca Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim.

Zadania w Wieloosobowym Stanowisku Postępowania Podatkowego realizowało w kontrolowanym okresie 4 pracowników (łącznie z osobą kierującą SPO). W Wieloosobowym Stanowisku Kontroli Podatkowej zadania realizowały w całym kontrolowanym okresie 3 osoby (w tym kierująca SKP), a 2 pracowników w niepełnym okresie tj. 1 pracownik do 27 lipca 2022 r. (przejsie na emeryturę) i 1 pracownik od 16 sierpnia 2022 r. (został przeniesiony do SKP).

W ramach kontroli badanie przeprowadzono na próbie 6 pracowników, po 3 z komórek SPO i SKP tj. B.W., S.W., R.S.-U., D.Ż., G.W. i M.N.

Obowiązkowe szkolenia

Badani pracownicy ukończyli szkolenia z zakresu:

- RODO Unijne rozporządzenie o ochronie danych osobowych,
- Bezpieczeństwo teleinformatyczne – szkolenie dla pracowników resortu finansów, dostępne na platformie e-learningowej Atena2.

Zapoznanie pracowników z Polityką Ochrony Danych Osobowych

W związku z wejściem w życie w 2021 r. Zarządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia Polityki Ochrony Danych Osobowych, pracownicy zobowiązani zostali do zapoznania się z zasadami określonymi w wyżej wymienionej Polityce.

Na piśmie, w okresie od 19 stycznia 2021 r. do 15 lutego 2021 r., zapoznanie się z Polityką potwierdziło 5 na 6 badanych pracowników tj. D.Ż., S.W., B.W., M.N. i G.W.

W okresie wejścia w życie Polityki Ochrony Danych Osobowych Pani R.S.-U. nie była pracownikiem Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim. Wyżej wymieniona złożyła oświadczenie o zapoznaniu z przepisami dotyczącymi ochrony informacji prawnie chronionych w dniu 14 czerwca 2021 r. (szczegółowy zakres został wymieniony w treści oświadczenia). Jednocześnie złożyła przyrzeczenie „Przyrzekam, że będę przestrzegała tajemnicy skarbowej. Oświadczam, że są mi znane przepisy o odpowiedzialności karnej za ujawnienie tajemnicy skarbowej”.

Plany pracy

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim określił cele do osiągnięcia wraz z wartościami do osiągnięcia w ramach tych celów w Planie pracy Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim na rok 2022 (dokument podpisany przez NUS Pan Dawida Brudło, bez daty). W trakcie roku sporządzono korekty planu pracy³ w związku ze zmianą wartości planowanej miernika stopnia realizacji celu.

Nie stwierdzono ujęcia w Planie pracy na 2022 rok, celów związanych z zakresem prowadzonej kontroli.

Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych

Wszyscy badani pracownicy posiadali w kontrolowanym okresie aktualne upoważnienia do przetwarzania danych osobowych i podpisali stosowne oświadczenie dot. ochrony danych osobowych:

Koordynator do spraw ochrony danych osobowych

W Urzędzie Skarbowym w Grodzisku Wielkopolskim koordynatorem do spraw ochrony danych osobowych jest osoba wchodząca w skład Zespołu Inspektora Ochrony Danych w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu (Decyzją nr 21/2022 Dyrektora Izby Administracji

³ Korekty I i II z lipca 2022 r. i listopada 2022 r.

w Poznaniu z dnia 10 maja 2022 r. został wyznaczony Pan Michał Cybał). Obecnie nie wskazano osoby zastępującej koordynatora do spraw ochrony danych osobowych⁴.

Sprawozdanie z przeglądu ochrony danych osobowych

Pracownik Wieloosobowego Stanowiska Ochrony Danych (IWD) tut. IAS Pani N.K.-R. na podstawie upoważnienia nr 3001-IWD.0140.33.2020 w dniu 11 marca 2020 r. przeprowadziła kontrolę w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych w Urzędzie Skarbowym w Grodzisku Wielkopolskim. Przeglądem objęto okres od 1 sierpnia 2018 r. do 11 marca 2020 r.

Z przeprowadzonego przeglądu sporządzono sprawozdanie datowane na 6 kwietnia 2020 r., z którym tego samego dnia zapoznał się Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu Pan Marek Pospieski.

Z powyższego dokumentu wynika m.in., że w badanym okresie nie stwierdzono przypadków naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych.

Uprawnienia do systemów informatycznych

Uprawnienia do systemów informatycznych PoltaxPlus, PoltaxPlus2B w Urzędzie Skarbowym w Grodzisku Wielkopolskim nadawane są z wykorzystaniem CSU – Centralnego Systemu Zarządzania Uprawnieniami i Uwierzytelniania Użytkowników. W zakresie pozostałych uprawnień do realizacji procesu zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych wykorzystywany jest system Qasyntent .

W 2022 r. nastąpiła zmiana sposobu nadawania uprawnień w systemie PoltaxPlus. Do 25 maja 2022 r. nadawanie uprawnień realizowane było z wykorzystaniem uprawnień o charakterze jednostkowym (tzw. atomowym). Od 26 maja 2022 r. nadawanie uprawnień dokonywane jest w oparciu o koncepcję tzw. ról stanowiskowych (RS).

W kontrolowanym okresie osoby kierujące i pracownicy komórek postępowań podatkowych i kontroli podatkowej posiadali dostęp do systemu PoltaxPlus Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim. Pracownicy posiadali także (w różnym zakresie) dostępy do innych systemów wykorzystywanych w pracy komórek SKP i SPO m.in. WRO-SYSTEM, Biblioteka Akt, SZD - System Zarządzania Dokumentami, EUREKA – System Informacji Celno-Skarbowej, SSP – Scentralizowany System Poboru, WIS – Wiążąca Informacja Stawkowa, Qasyntent, BPS – Baza Podmiotów Szczególnych, ZISAR PLUS, KARTA 2.

Badanie przeprowadzono na podstawie udostępnionych przez Urząd Skarbowy w Grodzisku Wielkopolskim raportach „Wykaz uprawnień użytkownika w aplikacjach” z programu Qasyntent oraz raportu 10 – Raport o uprawnieniach i rolach użytkownika z Centralnego Systemu Zarządzania Uprawnieniami i Uwierzytelniania Użytkowników (CSU). Przeprowadzono analizę nadanych uprawnień na próbie 6 pracowników. Ponadto weryfikacją objęto terminowość odebrania uprawnień do systemów informatycznych byłemu, na dzień rozpoczęcia kontroli, pracownikowi.

⁴ Wcześniej jako osoba zastępująca koordynatora był wyznaczony NUS Pan Dawid Brudło.

Szczegółowa analiza nadanych uprawnień do systemów wykazała:

1. Pan R.S. na 28 listopada 2022 r. nadal miał aktywne uprawnienia do systemu PoltaxPlus⁵ mimo ustania stosunku pracy w lipcu 2022 r.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim wyjaśnił 28 grudnia 2022 r., że w dniu 28 lipca 2022 r. został złożony w systemie Qasystent wniosek o odebranie wszystkich posiadanych uprawnień w aplikacjach dla Pana R.S. W związku z tym, że w Qasystencie w takim przypadku (odejście pracownika na emeryturę) składa się wniosek odbierając uprawnienia jednocześnie we wszystkich aplikacjach, przez przeoczenie nie został złożony odrębny wniosek o odebranie uprawnień w programie CSU. Wniosek taki został już złożony i obsłużony w tym systemie. Pracownik natomiast od dnia przejścia na emeryturę tj. od 27 lipca br. nie posiadał loginu ani hasła domenowego niezbędnego do zalogowania się do systemu PoltaxPlus.

Uwzględniono złożone wyjaśnienie, mimo że w CSU nie odnotowano daty ważności uprawnienia do systemu, to brak możliwości zalogowania do systemu PoltaxPlus pozbawiał byłego już pracownika możliwości dostępu do danych. Należy przy tym zauważyć, że w zakresie II półrocza 2022 r. nie upłynął jeszcze termin na dokonanie okresowego przeglądu nadanych uprawnień przez kierującego komórką, który prawdopodobnie ujawniłby brak odnotowania daty ważności uprawnień.

2. Pani S.W. (osoba zastępująca kierownika SPO) według wykazu uprawnień użytkownika w aplikacjach posiada zdalny (VPN) dostęp do e-ORUS. Z wykazu uprawnień nie wynika, czy i jakiego rodzaju ma nadane uprawnienia.

Pracownik nie posiada dostępu (brak uprawnień) do WIS – Wiążąca Informacja Stawkowa oraz WRO-System. Są to podstawowe systemy wykorzystywane w pracy komórki SPO (np. analiza plików JPK_VAT, podmiotów/kontrahentów w module WRO-Skarbiec, konieczność odnotowywania informacji o WIS w postępowaniach itd.).

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim udzielił w dniu 28 grudnia 2022 r. następujących wyjaśnień:

Dostęp do e-ORUS:

W okresie od 11 lutego 2015 r. do 6 sierpnia 2019 r. Pani S.W. miała nadany do systemu e-ORUS login i hasło, które było indywidualne tylko do tego programu oraz uprawnienia w tej aplikacji niezbędne do wykonywania obowiązków służbowych. W tym zakresie dostęp do tego programu był odnotowany w Qasystencie (w przypadku Pani S.W.: uprawnienia do pracy w systemie e-ORUS). Po wprowadzeniu w 2019 r. DOMEN i haseł domenowych pracownik uzyskał dostęp do e-ORUS w podstawowym zakresie - niezbędnym do realizacji zadań, zgodnie z powiązаныmi uprawnieniami w systemie POLTAX, a obecnie rolami z nim związanymi. Kierująca komórką uzyskała wówczas informacje, iż uprawnienia w e-ORUS są zawarte w uprawnieniach w POLTAX i z tego względu nie było, według jej wiedzy, konieczności dodatkowego odnotowywania posiadanych uprawnień dot. e-ORUS w systemie Qasystent.

⁵ [CRCM] – Analityk (crcm_analit), [CRCM] – Przeglądanie (crcm_przeagl), [RS] Pracownik Komórki kontroli SKP (Pracownik Komórki kontroli SKP), [RS] Pracownik Komórki kontroli SKP (RS_PSKE) – w PoltaxPlus nie odnotowano daty do której obowiązywało uprawnienie.

Brak dostępu do WIS i WRO-System:

Wnioski o dostęp do WRO-System składane były pod koniec 2017 r. W tym czasie uzyskano informację, że tylko jedna osoba z komórki może mieć nadane uprawnienia do aplikacji WRO-System. Uprawnienia te nadano wówczas Pani B.W. jako osobie zastępującej kierującego zespołem.

W momencie składania wniosków o nadawanie uprawnień do WIS (grudzień 2020 r.) osoba kierująca wówczas zespołem otrzymała informację, o ograniczeniu dostępów do WIS, stąd wyznaczono tylko jedną osobę z komórki SPO, której nadano uprawnienia do tego systemu. Uprawnienia te zostały nadane również Pani B.W. jako osobie zastępującej kierującego.

W komórce SPO uprawnienia do systemów WRO-System i WIS ma tylko Pani B.W. Z uwagi na zakres prowadzonych postępowań i ich ilość, zdaniem Naczelnika, obecnie jest to wystarczające do realizacji zadań w komórce SPO.

Nie uwzględniono złożonego wyjaśnienia – Pani S.W. pełni zastępstwo w sytuacji nieobecności kierującej komórką Pani B.W. W tym okresie nikt z komórki SPO nie może sprawdzić np. wydanych WIS, korzystać z modułu Analizer⁶ WRO-System (oraz innych modułów np. WRO-Skarbiec) w związku z prowadzonymi postępowaniami podatkowymi. Nadanie uprawnień osobie zastępującej kierującego SPO w razie jego nieobecności, pozwala uniknąć opóźnień w zakresie prowadzonych spraw. Ostateczna decyzja w tym zakresie należy oczywiście do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim. W kwestii uprawnień do e-ORUS to, każdy wniosek o nadanie/modyfikację/odebranie uprawnień w systemach informatycznych (poza uprawnieniami nadawanym za pośrednictwem CSU) powinien mieć swoje odzwierciedlenie w aplikacji Qasystent. Należy zauważyć, że np. w przypadku Pana A.B. (pracownika SPO) dostęp do e-ORUS został odnotowany w Qasystent. Zatem w tej kwestii kontrolowana jednostka działa niejednolicie. Ponadto brak aktualnych informacji o nadanych uprawnieniach w Qasystent ogranicza zarządzanie tymi uprawnieniami, w tym utrudnia dokonanie prawidłowej oceny zasadności posiadanych uprawnień. Dane w Qasystent powinny być kompletne i aktualne.

3. Pani D.Ż. w PoltaxPlus miała nadane uprawnienie DEKPRAC - Ewidencja deklaracji – od 17 maja 2019 r. do 27 maja 2022 r.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że nadanie uprawnień dla Pani D.Ż. w PoltaxPlus w okresie od 17 maja 2019 r. do 27 maja 2022 r. w zakresie DEKPRAC – ewidencja deklaracji, wynikało z decyzji NUS, dotyczącej pomocy we wprowadzaniu zajęć komorniczych przez komórkę SKP. Faktyczną pomoc w tym okresie świadczyli pracownicy komórki: Pani M.N. i Pani G.W. Ostatecznie w przypadku Pani D.Ż. przedmiotowe uprawnienie nie było wykorzystane (Pani D.Ż. nie wprowadzała w wyżej wymienionym okresie żadnych dokumentów do PoltaxPlus – pomoc pozostałych pracowników komórki SKP okazała się wystarczająca).

Uwzględniono złożone wyjaśnienie. Aktualnie Pani D.Ż. ma nadaną odpowiednią rolę stanowiskową w CSU.

⁶ Jednym z celów pobierania danych z JPK_Analizer jest postępowanie podatkowe.

Podsumowując, w zakresie uprawnień do systemów informatycznych stwierdzono, że pracownicy do systemu PoltaxPlus posiadają uprawnienia ograniczone do ról stanowiskowych, które faktycznie pełnią. Do systemu SeRCe uprawnienia posiadała kierująca wieloosobowym stanowiskiem SKP, zakres uprawnień był zgodny z realizowanymi czynnościami. Powyższe oceniono pozytywnie.

W CSU stwierdzono jeden przypadek nieodnotowania daty ważności uprawnienia do systemu, który nie wywołał negatywnych następstw (brak możliwości zalogowania do systemu PoltaxPlus). Ponadto ustalono w jednym przypadku brak odzwierciedlenia nadanych uprawnień do e-ORUS w aplikacji Qasystem. W zakresie uprawnień nadanych tylko jednemu pracownikowi SPO do systemów WRO-System i RWDW WIS, stwierdzono, że w komórce SPO dostęp do danych z tych systemów może być niewystarczający (uwzględniając absencje tego pracownika) i może zaburzać procedowanie w poszczególnych sprawach oraz wpływać na ich terminowość.

Stwierdzono uchybienie – brak odzwierciedlenia nadanych uprawnień do e-ORUS w aplikacji Qasystem.

[dowód: akta kontroli poz. 18, str. 26 – 28]

Upoważnienia

W okresie objętym niniejszą kontrolą nie funkcjonowała odrębnie wydana przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim, wewnętrzna procedura postępowania w sprawie zasad przygotowywania i ewidencjonowania upoważnień i pełnomocnictw. W dniu 27 grudnia 2022 r. wewnętrzna procedura w tym zakresie została wydana. Do czasu jej wydania urząd stosował bezpośrednio Zarządzenie Nr 100/2021 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 7 czerwca 2021 r. w sprawie zasad przygotowywania, ewidencjonowania, przechowywania, monitorowania aktualności i utraty mocy obowiązującej upoważnień i pełnomocnictw wydawanych w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu oraz podległych urządach województwa wielkopolskiego.⁷

W toku kontroli dokonano sprawdzenia upoważnień wydanych 6 pracownikom z komórek SPO i SKP. Szczegółowym badaniem objęto upoważnienia wydane na podstawie § 31 ust. 3 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim oraz w związku z art. 143 § 2 pkt 1 ustawy Ordynacja podatkowa. Zweryfikowano również upoważnienia wydane byłemu na dzień kontroli pracownikowi komórki SKP. Badaniem objęto upoważnienia obowiązujące w kontrolowanym okresie.

Badane upoważnienia do działania w imieniu Naczelnika Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim zostały podpisane przez osoby do tego upoważnione. Pracownikom i osobom kierującym wieloosobowymi stanowiskami SPO i SKP Naczelnik udzielił stosownych upoważnień. Upoważnienia zawierały prawidłową podstawę prawną. Upoważnienia zostały zaewidencjonowane w rejestrze upoważnień prowadzonym w formie elektronicznej w programie Qasystem. Na wszystkich badanych upoważnieniach przyjęcie ich do wiadomości pracownicy potwierdzili podpisem (z datą).

⁷ Wyjaśnienia NUS w Grodzisku Wielkopolskim z 28 grudnia 2022 r.

Okazane upoważnienia wydane pracownikom SKP i SPO zostały przygotowane przez kierujących komórkami organizacyjnymi, a kierującym przygotowane zostały przez Naczelnika US, bądź Zastępcę NUS, w zależności od sprawowanego nadzoru nad pionami. Upoważnienia uzyskały ustną akceptację Zastępcy NUS w Grodzisku Wielkopolskim odpowiedzialnego za Pion Kontroli (dotyczy pracowników SKP)⁸, w przypadku pracowników SPO akceptantem był Naczelnik Urzędu sprawujący nadzór nad Pionem Orzecznictwa (podpisał upoważnienia).

Rejestr upoważnień prowadzony był niezgodnie ze wzorem opracowanym w wyżej powołanym Zarządzeniu nr 100/2021 (nie zawierał wymaganych elementów). Wszystkie upoważnienia w rejestrze opisane są: „do załatwiania i podpisywania spraw”, również te które dotyczą innych czynności (np. nabycia sprawdzającego).

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że rejestr upoważnień prowadzony był w formie elektronicznej w systemie Qasyntent od 2019 r. Prowadzenie ewidencji w tej aplikacji miało mieć charakter tymczasowy do momentu wprowadzenia wewnętrznej procedury w tym zakresie. Zawierał on informacje pozwalające na ewidencjonowanie upoważnień: liczba porządkowa, numer, rodzaj upoważnienia, upoważniający/mocodawca, upoważniony/pełnomocnik, okres.

Naczelnik wyjaśnił także, że w trakcie odnotowywania upoważnień dot. np. nabycia sprawdzającego do opisów upoważnień błędnie został wybrany z listy ich rodzaj.

Na koniec 2021 r. kierujący komórkami SPO i SKP dokonali przeglądu upoważnień.

W badanych upoważnieniach nie wskazywano, czy należy posługiwać się pieczętką (klauzulą) „z upoważnienia NUS”, a w przypadku wykonywania czynności w zastępstwie nieobecnego pracownika z użyciem klauzuli „wz. (stanowisko służbowe)” z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że mimo niewskazania w upoważnieniach wyżej wymienionych informacji, to pracownicy posiadający upoważnienie stosowali pieczętkę „z upoważnienia NUS”, a w przypadku wykonywania czynności w zastępstwie za nieobecnego pracownika pracownicy posługiwali się klauzulą „wz.” z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego. Po wprowadzeniu wewnętrznej procedury w tym zakresie nastąpi zmiana upoważnień zgodnie z obowiązującym wzorem. Uwzględniono złożone wyjaśnienie.

W badanym zakresie stwierdzono:

a) Wydano 2 upoważnienia o tym samym numerze różnym pracownikom⁹ (co ustalono na podstawie okazanego rejestru upoważnień / pełnomocnictw). Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że przyczyną było przeoczenie (błąd) pracownika. Uwzględniono złożone wyjaśnienie, powyższy błąd potraktowano jako incydent i nie sformułowano uchybienia w tym zakresie.

⁸ Wyjaśnienia NUS w Grodzisku Wielkopolskim z 28 grudnia 2022 r.

⁹ Pracownikom R.Ł. (poz. 21 rejestru upoważnień / pełnomocnictw według stanu na 1 stycznia 2022 r.), G.W. (poz. 35 rejestru upoważnień / pełnomocnictw według stanu na 1 stycznia 2022 r.) – upoważnienia w różnym zakresie.

b) Pracownik zastępujący osobę kierującą komórką SKP nie posiada do tego pisemnego upoważnienia Naczelnika Urzędu¹⁰. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że pełnienie zastępstwa za osobę kierującą komórką SKP w czasie jej urlopu, choroby lub dłuższej nieobecności zostało włączone do zakresu czynności Pani G.W., w części inne wydzielone zadania. Naczelnik przedstawił skan zakresu czynności z 21 listopada 2019 r. Pani G.W. Przyjęto złożone wyjaśnienia w tym zakresie. O ile osoba zastępująca nie podpisuje dokumentów, które wynikają z upoważnienia¹¹ udzielonego Pani D.Ż. tj. kierującej wieloosobowym stanowiskiem SKP, to taki sposób ustalenia zastępstwa jest wystarczający.

c) Według rejestru upoważnień / pełnomocnictw ważnych na dzień 24 listopada 2022 r. Pan R.S. posiada ważne upoważnienie nr (...) – wydane na okres od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Upoważnienie (do nakładania kary grzywny w drodze mandatu karnego) nie zawiera informacji, że traci ono moc z chwilą zmiany lub ustania stosunku pracy albo cofnięcia upoważnienia. Z dniem 27 lipca 2022 r. nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę z Panem R.S., a pracownik przeszedł na emeryturę. Nie cofnięto upoważnienia pracownikowi.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że upoważnienie nr (...) wydane na okres od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., dla pracownika R.S., do nakładania kary grzywny w drodze mandatu karnego za wykroczenia skarbowe popełnione na obszarze działania NUS w Grodzisku Wielkopolskim, zostało w dniu odejścia pracownika na emeryturę, tj. 27 lipca 2022 r. zdane przez pracownika w komórce SWW. Upoważnienie nie zostało uchylone w związku z jego czasowym okresem obowiązywania, oraz brakiem możliwości jego wykorzystania przez pracownika, gdyż od dnia 27 lipca 2022 r. nie świadczył już pracy na rzecz US, nie posiadał fizycznie przedmiotowego upoważnienia, oraz nie miał dostępu do bloczków mandatowych (druków ścisłego zarachowania) niezbędnych do nakładania mandatów zgodnie z wyżej wymienionym upoważnieniem. Na dzień 28 grudnia 2022 r. upoważnienie zostało wycofane z ewidencji prowadzonej w Qasystencie.

Nie uwzględniono złożonego wyjaśnienia – odwołanie upoważnienia powinno nastąpić w formie pisemnej, poprzez sporządzenie odrębnego pisma odwołującego to upoważnienie¹². Nie jest wystarczające wycofanie upoważnienia z ewidencji prowadzonej w Qasystencie.

Podsumowując, w zakresie upoważnień stwierdzono następujące uchybienia:

1. Prowadzenie ewidencji upoważnień niezgodnie ze wzorem (Zarządzenie Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu nr 100/2021).

¹⁰ W złożonym 29 listopada 2022 r. piśmie Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim wskazał, że osobą kierującą SKP Panią D.Ż. w przypadku jej nieobecności zastępuje Pani G.W. 11/21

¹¹ Zakres upoważnienia kierującej komórką SKP to m.in. podpisywanie:

- 1) wezwań strony lub innej osoby do złożenia wyjaśnień, zeznań lub dokonania określonych czynności osobiście, przez pełnomocnika lub na piśmie z zakresu działania komórki;
- 2) pism o przekazaniu sprawy według właściwości rzeczowej lub miejscowej;
- 3) zawiadomień o zamiarze wszczęcia kontroli podatkowej oraz postanowień, zawiadomień, wezwań, wniosków o przeprowadzenie czynności sprawdzających lub kontroli podatkowej oraz o udostępnienie danych osobowych, pism o udzielenie informacji wydawanych w toku kontroli podatkowej;
- 4) odpowiedzi udzielanych innym organom podatkowym.

¹² § 4 ust. 10 i 14 załącznika nr 6 do Zarządzenia nr 100/2021 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu.

2. Nieodwołanie upoważnienia pracownikowi, z którym ustał stosunek pracy.

Należy zauważyć, że Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim jeszcze w toku kontroli podjął działania naprawcze w tym zakresie, w tym wydał 27 grudnia 2022 r. wewnętrzną procedurę postępowania w sprawie zasad przygotowywania i ewidencjonowania upoważnień i pełnomocnictw, co oceniono pozytywnie.

[dowód: akta kontroli poz. 18, str. 34 – 39]

II. Wykorzystanie systemów informatycznych do celów służbowych

Oceny dokonano w zakresie następujących zasad Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji:

- Zasada przywilejów koniecznych – każda osoba posiada prawa dostępu do informacji ograniczone wyłącznie do tych, które są konieczne do wykonywania powierzonych mu zadań.
- Zasada wiedzy koniecznej – każda osoba posiada wiedzę o zasobie, do którego ma dostęp ograniczoną wyłącznie do zagadnień, które są konieczne do realizacji powierzonych zadań.
- Zasada indywidualnej odpowiedzialności – każda osoba odpowiada za bezpieczeństwo poszczególnych zasobów.
- Zasada ochrony danych osobowych – dane osobowe mogą być przetwarzane wyłącznie zgodnie z prawem. Przetwarzanie danych w sposób inny niż określony w przepisach prawa stanowi naruszenie bezpieczeństwa informacji.

Zwrócono także uwagę na:

- ograniczenie celów przetwarzania – cele przetwarzania danych osobowych muszą zostać jasno sprecyzowane, co pozwoli na spełnienie zasad rzetelności i przejrzystości oraz dostępu osób do ich danych. Nie mogą być one dowolnie zmieniane lub rozszerzane.
- kwestię rozliczalności – to administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie ww. zasad oraz musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie. Oznacza to, że w ramach realizacji uprawnień kontrolnych osób, których dane dotyczą, a także organu nadzorczego istnieje możliwość „rozliczenia” administratora oraz jego podwładnych.

Badanie oparto na informacjach przekazanych pismem z 8 grudnia 2022 r. przez Departament Poboru Podatku Ministerstwa Finansów¹³. Na cele kontroli udostępniono dane z systemów informatycznych PoltaxPlus i SeRCe w zakresie podmiotów przeglądanych przez wybranych do badania pracowników komórek SKP i SPO. Zbadano podstawę do wykorzystania w celach służbowych przedmiotowych danych.

Na podstawie analizy danych w systemach informatycznych oraz udzielonych wyjaśnień ustalono:

1. System PoltaxPlus

Jeden pracownik na 6 kontrolowanych, nie przeglądał żadnych danych w PoltaxPlus¹⁴.

Dane w PoltaxPlus przeglądali pracownicy : B.W. – wyszukiwano dane 9 podmiotów, D.Ż. – wyszukiwano dane 1 podmiotu, M.N. – wyszukiwano dane 1 podmiotu, R.S.-U. – wyszukiwano

¹³ Pismo DPP MF z 8 grudnia 2022 r. znak pisma DPP1.0441.10.2022.

¹⁴ Pracownik G.W.

dane 14 podmiotów, S.W. – wyszukiwano dane 22 podmiotów. Łącznie wyszukiwano (przeładowano) dane 46 podmiotów¹⁵.

Przeprowadzono weryfikację pod kątem wykorzystania danych podmiotów w bieżącej pracy komórek SKP i SPO (dane z systemu PoltaxPlus, w tym podsystem KONTROLA). W większości badanych przypadków taki związek wystąpił.

W stosunku do podmiotów, co do których brak pewności, że przeglądanie danych miało związek z czynnościami służbowymi (łącznie 12 podmiotów), pobrano stosowne wyjaśnienia od kontrolowanej jednostki. Dotyczy to następujących pracowników D.Ż. – 1 podmiot do wyjaśnienia, M.N. – 1 podmiot do wyjaśnienia, R.S.-U. – 5 podmiotów do wyjaśnienia, B.W. – 5 podmiotów do wyjaśnienia.

Pracownik Pani S.W. wyszukiwała w kontrolowanym okresie 22 podmioty – wszystkie wyszukiwania miały związek z czynnościami służbowymi, co ustalono na podstawie danych z systemu PoltaxPlus.

Wyjaśnienia pracowników przedstawił w piśmie z 16 grudnia 2022 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim:

a) Pracownik Pani D.Ż. – wyszukiwała w kontrolowanym okresie 1 podmiot – ze złożonego wyjaśnienia wynika, że było to związane z poszukiwaniem kontaktu do kontrolowanego. Wyszukiwana Pani K.S. jest jego partnerką życiową.¹⁶

W świetle przepisów Pani K.S. jest osobą obcą dla Pana R.M. (kontrolowanego). Mimo, że wyszukiwanie wiąże się z czynnościami służbowymi (poszukiwanie kontaktu do podmiotu wytypowanego do kontroli podatkowej), to nie było działaniem właściwym. Organ nie jest uprawniony do kontaktowania się z podmiotem, który nie jest stroną (może dojść do ujawnienia tajemnicy służbowej). Poszukiwanie kontaktu do kontrolowanego nie zostało udokumentowane. Odpowiednie udokumentowanie czynności organu podatkowego, które mają znaczenie dla sprawy np. w formie adnotacji służbowej służy zapewnieniu możliwości „rozliczenia” administratora oraz jego podwładnych w zakresie przeglądanych danych (zapewnienie rozliczalności).

b) Pracownik Pani M.N. – wyszukiwała w kontrolowanym okresie 1 podmiot (S.J.) – ze złożonego wyjaśnienia wynika, że przeglądanie związane było z analizą sprawy dotyczącej innego podmiotu (S.S.), pod kątem zasadności przeprowadzenia kontroli podatkowej z art.20 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych – sprawdzenie porównawczo wysokości przychodów i kosztów uzyskania przychodu u S.J. (m.in. rodzaj działalności). Uwzględniono złożone wyjaśnienie. Wskazanie do kontroli utworzone w podsystemie KONTROLA u Pana S.S. zostało rozpatrzone negatywnie 28 lutego 2022 r., a źródło kontroli nr (...) dotyczące nieujawnionych źródeł przychodu, zostało zamknięte 28 lutego 2022 r. – co potwierdza złożone wyjaśnienia.

c) Pracownik Pani R.S.-U. – wyszukiwała w kontrolowanym okresie 14 podmiotów – w stosunku do 13 podmiotów udokumentowano na podstawie danych z systemów informatycznych oraz złożonych wyjaśnień związek z realizowanymi czynnościami

¹⁵ Jeden podmiot wyszukiwany był przez 2 pracowników.

¹⁶ Z dodatkowych wyjaśnień udzielonych ustnie kontrolującej przez Panią D.Ż. w dniu 22 grudnia 2022 r. w zakresie źródła informacji – wyjaśniono, że jest to małe środowisko i fakt ten był znany Pani D.Ż.

służbowymi. Wyszukiwanie 1 podmiotu dotyczyło, zgodnie ze złożonym wyjaśnieniem, byłego małżonka Pana P.U. Ze złożonego oświadczenia wynika, że Pan P.U., który jest obcokrajowcem zamieszkałym poza granicami Polski i nie najlepiej mówi po polsku, poprosił o weryfikację, czy nadal ma zgłoszony adres zamieszkania w G. Pani R.S.-U. dokonała sprawdzenia za wiedzą kierującej komórką SPO. Pani B.W. potwierdziła ten fakt podpisem i pieczęcią na złożonym oświadczeniu. Przyjęto złożone wyjaśnienia. Według danych z PoltaxPlus ostatnim dokumentem wymiarowym złożonymi przez Pana P.U. było rozliczenie PIT-37 za 2011 r. (wspólnie z małżonką Panią R. S.-U.), zatem wykluczono ryzyko zapoznania się z danymi z deklaracji złożonych po ustaniu małżeństwa, również dane adresowe pozostawały bez zmian od 2011 r. W tym przypadku stwierdzono brak związku przeglądania danych z konkretną prowadzoną sprawą, co stanowi nieprawidłowość. Przeglądanie realizowało cel prywatny, a nie służbowy. Również w tym przypadku brak udokumentowania dokonanej czynności sprawdzenia podmiotu.

Powyższe stanowi potencjalny incydent bezpieczeństwa informacji (naruszenie zasady ochrony danych osobowych).

Osoby odpowiedzialne za stwierdzoną nieprawidłowość:

Pani R.S.-U. – pracownik przeglądający dane,

Pani B.W. – kierująca komórką SPO w zakresie wyrażenia zgody na przeglądanie danych w celach prywatnych.

d) Pracownik Pani B.W. – wyszukiwała w okresie kontrolowanym 9 podmiotów – w stosunku do 6 podmiotów udokumentowano, na podstawie danych z systemów informatycznych oraz złożonych wyjaśnień, związek z realizowanymi czynnościami służbowymi. W zakresie pozostałych 3 podmiotów złożono wyjaśnienie, z którego wynika, że wyszukiwanie miało związek z telefonem podatnika, który prosił o udzielenie informacji, czy zgłosił adres do korespondencji inny niż adres zamieszkania. Wyszukiwanie dotyczyło samego podatnika i jego żony, a w 1 przypadku błędnego wyszukiwania podmiotu o tożsamych danych. Powyższe potwierdza fakt złożenia zeznania przez podatnika W.S. po 5 dniach od przeprowadzonej rozmowy. Uwzględniono złożone wyjaśnienia, natomiast należy zwrócić uwagę na właściwe dokumentowanie rozmów telefonicznych prowadzonych z podatnikami, tym bardziej, że zadania związane z identyfikacją i rejestracją podatników realizuje inna komórka (Wieloosobowe Stanowisko Identyfikacji i Rejestracji Podatników SKI).

2. System Rejestracji Centralnej SeRCe

Pracownik Pani D.Ż. – wyszukiwała w kontrolowanym okresie 5 podmiotów – w stosunku do wszystkich wyszukiwanych podmiotów udokumentowano związek z realizowanymi czynnościami służbowymi.

Podsumowując, na podstawie badanej próby kontrolnej, pozytywnie oceniono wykorzystanie systemów PoltaxPlus i SeRCe – 98% przypadków przeglądania danych w tym systemie znalazło odzwierciedlenie w realizowanych czynnościach służbowych. W 1 przypadku (2% badanych wyszukiwań) przeglądanie nastąpiło na prośbę byłego małżonka pracownika i dotyczyło zweryfikowania adresu zamieszkania wykazanego w Urzędzie Skarbowym w Grodzisku Wielkopolskim (za zgodą i wiedzą przełożonej). W tej sprawie nie wykazano związku

przeoglądania danych z prowadzoną konkretną sprawą, a samo wyszukiwanie związane było z prywatnym celem osoby je dokonującej, co stanowi nieprawidłowość.

Stwierdzono jeden przypadek, w którym mimo wykazania związku z realizowanymi czynnościami służbowymi, pracownik działał niewłaściwie. Organ w związku z poszukiwaniem kontaktu do podatnika wytypowanego do kontroli podatkowej, nie jest uprawniony do kontaktowania się w tej sprawie z podmiotem, który nie jest stroną. Wyszukiwanie kontaktu nie zostało udokumentowane w formie pisemnej, jak wymaga tego przepis art. 177 ustawy Ordynacja podatkowa.

W badanych sprawach zwraca uwagę brak właściwego dokumentowania przeoglądania danych podmiotów w systemach informatycznych, szczególnie w sytuacji, gdy przeoglądanie nie dotyczy podmiotów, w stosunku do których prowadzone są czynności służbowe w komórce organizacyjnej (konkretne sprawy). Brak dokumentowania takich zdarzeń stanowi uchybienie.

[dowód: akta kontroli poz. 18, str. 39 – 43]

III. Kontrola funkcjonalna

Kontrole funkcjonalne powinny być realizowane zgodnie z *Procedurą kontroli funkcjonalnej* wprowadzoną przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu Zarządzeniem nr 167/2018 z dnia 15 grudnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia kontroli funkcjonalnej, następnie zmienioną zarządzeniem nr 24/2019 z 25 marca 2019 r., nr 59/2019 z 27 maja 2019 r., nr 63/2020 z 17 lipca 2020 r. i nr 211/2021 z 25 listopada 2021 r. Zgodnie z § 13 Procedury kontroli funkcjonalnej, komórka ds. kontroli wewnętrznej w dokumentach pokontrolnych, sporządzanych w wyniku przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i instytucjonalnych, zawiera ocenę kontroli funkcjonalnych, przeprowadzonych w kontrolowanej jednostce w odniesieniu do obszaru objętego kontrolą.

Zgodnie z treścią *Procedury zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych* stanowiącej załącznik nr 1 do Instrukcji Zarządzania Systemami Informatycznymi¹⁷, kierownicy komórek organizacyjnych jednostki nie rzadziej niż raz na pół roku dokonują przeglądu zasadności i aktualności uprawnień nadanych podległym pracownikom. W badanych komórkach przegląd uprawnień dokonywany był w ramach kontroli funkcjonalnej.

Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu wyznaczył priorytet kierownictwa Izby celem uwzględnienia w ramach wykonywania czynności kontroli funkcjonalnej w 2022 r.: „Nadzorowanie przez bezpośrednich przełożonych uprawnień do systemów informatycznych”.

Temat kontroli funkcjonalnych „Nadzorowanie przez bezpośrednich przełożonych uprawnień do systemów informatycznych” Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim ujął w Planie kontroli funkcjonalnej na rok 2022. Do realizacji kontroli funkcjonalnej zobowiązano wszystkie komórki, z częstotliwością – raz na pół roku.

¹⁷ Zarządzenia Nr 167/2019 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia i wdrożenia Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu oraz Nr 12/2022 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie ustanowienia i wdrożenia Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu.

W kontrolowanym okresie¹⁸:

1. Kierująca Wieloosobowym Stanowiskiem Kontroli Podatkowej przeprowadziła 20 czerwca 2022 r. kontrolę funkcjonalną w zakresie „Nadzór nad zasadnością posiadania przez pracowników SKP uprawnień do systemów informatycznych”, którą udokumentowała na „Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” z tego samego dnia.
Opis ustaleń w przedstawionym dokumencie wskazuje, że nie analizowano uprawnień pod kątem możliwości nadania kolejnych w celu prawidłowej realizacji zadań (w związku wdrożeniem nowych modułów w systemach, zmieniających się funkcjonalności itp.) lub czy uprawnienia są faktycznie wykorzystywane w toku realizowanych czynności służbowych.
2. Kierująca Wieloosobowym Stanowiskiem Postępowania Podatkowego przeprowadziła 28 czerwca 2022 r. kontrolę funkcjonalną w zakresie „Nadzorowanie przez przełożonych uprawnień do systemów informatycznych” za I półrocze 2022 r., którą udokumentowała na „Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” z 28 czerwca 2022 r.¹⁹
Zweryfikowano, czy wszystkie faktycznie posiadane uprawnienia pracowników znajdują się na wykazach uprawnień oraz czy pracownicy posiadają uprawnienia niezbędne do prawidłowej realizacji zadań oraz zasadność posiadania tych uprawnień. W kontroli funkcjonalnej nie stwierdzono nieprawidłowości.
3. Kierująca Wieloosobowym Stanowiskiem Postępowania Podatkowego przeprowadziła 9 października 2022 r. kontrolę funkcjonalną w zakresie „Nadzorowanie przez przełożonych uprawnień do systemów informatycznych”, którą udokumentowała na „Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” z 10 października 2022 r.
Zweryfikowano, czy wszystkie faktycznie posiadane uprawnienia pracowników są zaewidencjonowane w systemie Qasystent. Sprawdzeniem objęto m.in. odwzorowanie uprawnień Pani S.W. – Pani B.W. nie stwierdziła w tym zakresie błędów. W toku kontroli ustalono, że Pani S.W. według wykazu uprawnień użytkownika w aplikacjach posiada „tylko” zdalny (VPN) dostęp do e-ORUS. Z wykazu uprawnień nie wynikało, czy i jakiego rodzaju ma nadane uprawnienia w systemie e-ORUS, co wskazuje, że w kontroli funkcjonalnej niewłaściwie ustalono stan faktyczny.
Ponadto wyżej wymieniona kontrola funkcjonalna dotyczyła wyłącznie odnotowania w Qasystent wszystkich uprawnień nadanych pracownikom. Natomiast celem takiej kontroli przede wszystkim powinno być zbadanie aktualności nadanych uprawnień do systemów informatycznych, a także sprawdzenie, czy wszystkie uprawnienia są wymagane w związku z realizowanymi czynnościami służbowymi, albo czy nie należałoby nadać pracownikom kolejnych uprawnień.
Zgodnie z *Procedurą zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych (Zarządzenie 12/2022 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu)* Kierownicy komórek organizacyjnych jednostki, (...) dokonują przeglądu zasadności i aktualności

¹⁸ Kontrolą objęto informacje o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej sporządzone do dnia rozpoczęcia kontroli.

¹⁹ Informację o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej z 28 czerwca 2022 r. udostępniono do kontroli 28 grudnia 2022 r. w wyniku prośby kontrolującej o uzasadnienie nieprzeprowadzenia kontroli funkcjonalnej za I półrocze 2022 r.

uprawnień nadanych podległym pracownikom. Przeprowadzona w komórce SPO w dniu 9 października 2022 r. kontrola funkcjonalna nie spełnia wyżej wymienionych założeń.

Po przeprowadzonych kontrolach funkcjonalnych nie wydano zaleceń pokontrolnych.

„Informacje o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” (z komórek SKP i SPO) zostały sporządzone na nieprawidłowym wzorze. Aktualny wzór stanowi załącznik nr 2 do Procedury kontroli funkcjonalnej wprowadzonej zarządzeniem nr 167/2018 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z 15 grudnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia procedury kontroli funkcjonalnej.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim w dniu 28 grudnia 2022 r. wyjaśnił, że zamieszczone na stronie intranetowej Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu w Bazie Wiedzy →Prawo Wewnętrzne zarządzenie Nr 167/2018 r. nie zawierało edytowalnej wersji „Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej”. W związku z tym do udokumentowania kontroli funkcjonalnej wykorzystano bardzo podobny, posiadany już formularz z poprzedniego Zarządzenia w formie edytowalnej. Zawierał on tożsame dane, oprócz jednej rubryki (potwierdzenia przez pracownika przyjęcia zaleceń pokontrolnych ...), której nie było konieczności wykorzystania, gdyż w trakcie kontroli funkcjonalnych nie stwierdzono nieprawidłowości - brak było zaleceń pokontrolnych i konieczności potwierdzenia ich przyjęcia przez kontrolowanego pracownika.

Nie uwzględniono złożonego wyjaśnienia. Na stronie intranetowej Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu od 17 grudnia 2018 r. są i były dostępne edytowalne formularze stanowiące załączniki do Procedury kontroli funkcjonalnej w tym „Informacja o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej”.²⁰

Kontrolowana jednostka nie przedstawiła ewidencji kontroli funkcjonalnych. Na okazanych informacjach o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej brak było naniesionego numeru sprawy z ewidencji. Zgodnie z § 6 ust. 1 Procedury kontroli funkcjonalnej, informacje z przeprowadzonych czynności kontrolnych (...) należy ewidencjonować w kategorii spraw o symbolu i haśle klasyfikacyjnym 093 – *kontrola funkcjonalna*.

W zakresie rejestru kontroli funkcjonalnych Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim złożył w dniu 28 grudnia 2022 r. wyjaśnienia:

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 listopada 2022 r. dot. przygotowania dokumentacji kontrolnej, (...) przekazano zatwierdzony plan kontroli funkcjonalnej na rok 2022, który uznano za „rejestr kontroli funkcjonalnych” do przeprowadzenia w danym roku. W związku z tym Naczelnik wyjaśnił, że:

Zatwierdzony przez NUS plan kontroli funkcjonalnej na dany rok otrzymują kierujący poszczególnymi komórkami w urzędzie, celem realizacji we wskazanym dla siebie zakresie. Każdorazowo po jej przeprowadzeniu informacja zwrotna, w postaci podpisanego dokumentu „Informacja o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” jest przekazywana przez kierownika naczelnikowi, bądź jego zastępcy w zależności od sprawowanego nadzoru nad pionami.

²⁰ Na adres e-mail NUS w Grodzisku Wielkopolskim w dniu 29 grudnia 2022 r. przesłano link (ścieżkę dostępu) do załączników.

Naczelnik i Zastępca dla każdej komórki organizacyjnej w swoim pionie prowadzi ewidencję wykonanych kontroli funkcjonalnych. Pozwala to na nadzorowanie realizacji kontroli przez poszczególne komórki zgodnie z planem na dany rok. W ciągu roku ewidencja prowadzona jest elektronicznie, a na jego zakończenie drukowana i dołączana do informacji o przeprowadzeniu kontroli funkcjonalnej dla poszczególnych komórek.

Naczelnik udostępnił przedmiotowe ewidencje według stanu na 27 grudnia 2022 r. dla komórek SKP i SPO.

Nie uwzględniono złożonego wyjaśnienia. Przyjęty w kontrolowanej jednostce sposób ewidencjonowania kontroli funkcjonalnych nie jest właściwy, ponieważ tak prowadzona ewidencja przede wszystkim nie zapewnia niezmienności dokonywania w niej zapisów. Ponadto na „Informacjach o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” brak jest naniesionych numerów z ewidencji. Nie ma pewności, czy kontrola funkcjonalna faktycznie została przeprowadzona w terminie wskazanym na „Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej”. Należy zauważyć, że ewidencja w zakresie kontroli funkcjonalnych realizowanych w komórce SKP została udostępniona w formie edytowalnej programu WORD – z właściwości dokumentu wynika, że został on utworzony 23 grudnia 2022 r., co stoi w sprzeczności z wyjaśnieniem NUS o prowadzeniu ewidencji w ciągu roku.

Zgodnie z informacją przekazaną 28 grudnia 2022 r., Naczelnik Urzędu, jak i Zastępca Naczelnika stosownie do nadzorowanych pionów organizacyjnych US przeprowadzili w kontrolowanym okresie kontrole funkcjonalne w zakresie uprawnień nadanych kierującym wieloosobowymi stanowiskami SPO i SKP.

Naczelnik Urzędu przeprowadził 22 czerwca 2022 r. kontrolę funkcjonalną w zakresie „Nadzorowanie przez przełożonych uprawnień do systemów informatycznych” za okres od 1 stycznia 2022 r. do 21 czerwca 2022 r. Sprawdzeniem objęto uprawnienia nadane Pani B.W. Po kontroli wystąpiono z wnioskiem o aktualizację, zweryfikowano 1 sierpnia 2022 r. realizację zalecenia.

Zastępca Naczelnika przeprowadził dwie kontrole w zakresie „Nadzorowanie przez przełożonych uprawnień do systemów informatycznych” za okresy od 1 stycznia 2022 r. do 9 czerwca 2022 r. oraz od 10 czerwca 2022 r. do 2 listopada 2022 r. W ich wyniku sporządzono „Informacje o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” z 10 czerwca 2022 r. i 3 listopada 2022 r. Sprawdzeniem objęto uprawnienia nadane Pani D.Ż. Wydano zalecenia, na dokumentach znajduje się informacja o realizacji zaleceń.

Informacje o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej zostały sporządzone przez Naczelnika i Zastępcę Naczelnika na prawidłowym wzorze.

Podsumowując, stwierdzono nieprzestrzeganie zapisów Procedury kontroli funkcjonalnej w zakresie ewidencjonowania informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej i stosowania nieaktualnego wzoru ww. informacji.

Wykazano niewystarczający nadzór nad aktualnością oraz zasadnością nadanych uprawnień do systemów informatycznych podległych pracowników, prowadzony w ramach kontroli funkcjonalnej. W komórce SPO sprawdzono, czy wszystkie posiadane uprawnienia pracowników są zaewidencjonowane w systemie Qasystent. Celem takiej kontroli powinno

być przede wszystkim zbadanie aktualności nadanych uprawnień do systemów informatycznych, a także czy wszystkie uprawnienia są wymagane w związku z realizowanymi czynnościami służbowymi, albo czy nie należałoby nadać pracownikom kolejnych uprawnień.

[dowód: akta kontroli poz. 18, str. 44 – 48]

IV. Kontrole zewnętrzne

Ustaień dokonano na podstawie danych z książki kontroli Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim. Organy zewnętrzne w ciągu ostatnich 3 lat nie prowadziły kontroli w badanym zakresie w kontrolowanej jednostce.

Podsumowując, w skontrolowanym zakresie stwierdzono:

Nieprawidłowości:

1. W 1 przypadku brak wykazania związku przeglądania danych z prowadzoną konkretną sprawą, a wyszukiwanie związane było z prywatnym celem osoby je dokonującej. Przeglądanie według złożonych wyjaśnień nastąpiło na prośbę byłego małżonka pracownika i dotyczyło zweryfikowania adresu zamieszkania wykazanego w Urzędzie Skarbowym w Grodzisku Wielkopolskim (za zgodą i wiedzą przełożonej).

Uchybienia:

1. Niewłaściwe działanie Organu w zakresie przeglądania danych podmiotu niebędącego stroną w sprawie, w związku z poszukiwaniem kontaktu do podatnika u którego planowano przeprowadzenie kontroli podatkowej (wyszukiwany podmiot to osoba pozostająca w nieformalnym związku z podatnikiem wytypowanym do kontroli podatkowej). Niesporządzenie adnotacji służbowej w zakresie poszukiwania kontaktu do kontrolowanego narusza przepis art. 177 ustawy Ordynacja podatkowa.
2. Brak udokumentowania przeglądania danych w systemach informatycznych, w szczególności w sytuacji, gdy przeglądanie nie dotyczyło podmiotów, w stosunku do których prowadzone były czynności służbowe w komórce organizacyjnej (konkretne sprawy).
3. Brak odzwierciedlenia nadanych uprawnień do e-ORUS w aplikacji Qasystent.
4. Prowadzenie ewidencji upoważnień niezgodnie ze wzorem (Zarządzenie Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu nr 100/2021).
5. Nieodwołanie upoważnienia pracownikowi, z którym ustał stosunek pracy.
6. Nieprzestrzeganie zapisów Procedury kontroli funkcjonalnej w zakresie ewidencjonowania informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej i stosowania nieaktualnego wzoru ww. informacji.
Niewystarczający nadzór nad aktualnością oraz zasadnością nadanych uprawnień do systemów informatycznych podległych pracownikom, prowadzony w ramach kontroli funkcjonalnej.

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości (w tym osoby odpowiedzialne) i uchybień opisano w treści dokumentu.

Ocena skontrolowanego przedmiotu kontroli – pozytywna z nieprawidłowościami.

Informacja o zgłoszonych zastrzeżeniach do projektu wystąpienia pokontrolnego
Naczelnik Urzędu Skarbowego w Grodzisku Wielkopolskim nie wniósł zastrzeżeń do ustaleń kontroli zawartych w projekcie wystąpienia pokontrolnego.
Zalecenia i wnioski dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania kontrolowanego urzędu
<p>Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu zaleca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystywać systemy informatyczne wyłącznie do celów służbowych. Omówić z pracownikami zasady wynikające z Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (Zarządzenie nr 250/2022 z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji i polityk bezpieczeństwa w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu). 2. Wyeliminować przypadki kontaktowania się z osobami innymi niż kontrolowany (lub pełnomocnik) w celu wszczęcia kontroli podatkowej. Przeglądanie danych ograniczyć do podmiotów związanych ze sprawą (np. strona, kontrahenci, świadkowie itp.). Przeglądanie danych w systemach informatycznych, w tym danych osobowych, powinno mieć odzwierciedlenie w prowadzonej dokumentacji. 3. Wdrożyć rozwiązania organizacyjne zapewniające pełną rozliczalność przetwarzanych (przeglądanych) danych w systemach informatycznych, w szczególności dokumentować przeglądanie danych podmiotów, w stosunku do których nie były prowadzone konkretne sprawy w komórce organizacyjnej. 4. Uaktualnić informacje o nadanych pracownikom uprawnieniach w aplikacji Qasystent. Doprowadzić do stanu, w którym dane tam zawarte są kompletne i aktualne, co umożliwi prawidłowe zarządzanie tymi uprawnieniami i ułatwi dokonanie prawidłowej oceny zasadności posiadanych uprawnień. 5. Upoważnienia ewidencjonować właściwie, zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami. 6. Odwoływać niezwłocznie upoważnienia udzielone pracownikowi w sytuacji ustania stosunku pracy. 7. W zakresie kontroli funkcjonalnej, wdrożyć rozwiązanie, w celu prawidłowego ewidencjonowania „Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej”, zapewniające niezmienność dokonywania w niej zapisów i pełną rozliczalność, np. poprzez ewidencjonowanie przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych w SZD przez osobę faktycznie sprawującą tę kontrolę. Kontrole funkcjonalne dokumentować na prawidłowym wzorze, zgodnym z Procedurą kontroli funkcjonalnej. Prowadzić rzetelnie przeglądy uprawnień do systemów informatycznych. 8. Przeprowadzić kontrolę funkcjonalną w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień w terminie 9 miesięcy od dnia udzielenia informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oraz zobowiązuje Naczelnika Urzędu do przekazania informacji o rezultatach wdrożenia zaleceń pokontrolnych.
Ocena wskazująca na niezasadność zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji przez osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości
-

Pouczenie
Stosownie do przepisu art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020, poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.
Termin złożenia informacji
W przypadku stwierdzonych uchybień bądź nieprawidłowości w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego należy poinformować Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, uchybień.
PODPIS DYREKTORA IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu Marek Pospieski (podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)
Kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek prawny równoważny podpisowi własnoręcznemu (art. 25 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE).

Korespondencję otrzymują

1. Adresat - elektronicznie
2. aa

Do wiadomości – wyłącznie drogą elektroniczną

1. Z-ca DIAS – Adam Barciszewski
2. Z-ca DIAS – Magdalena Graczyk
3. Z-ca DIAS – Dariusz Strugliński
4. Z-ca DIAS – Anna Urbaniak-Schneider
5. Wieloosobowe Stanowisko Ochrony Danych (IWD)
6. Dział Wsparcia Zarządzania (IWZ)